

ХОРСУН ХОМУНЬУУСКА, ЧУЛУУ УЧУУТАЛГА СҮГҮРҮЙЭБИТ

Пионердарбын уонна комсомолецтарбын үчүгэйгэ көбүлүүртэн аккаастаным суоҕа

Мин 1952 сыллаахха Улуу Өктөөп бырааһынныгар, маннайгы кылааска үөрэнэ сылдьан, кыһыл хаалтыс баанан пионерга кирибитим бу баар курдук. Олус да үөрбүтүм.

Тута звеновойунан талбыттар, онтон ыла көхтөөх пионеркай олох күөстүү оргуйбута.

Эһилигэр атын ыалга иитиллэ барар буоллум. Иккис чиэппэри туйгуннук түмүктээн баран, ахсынны 23 күнүгэр таһаҥас таһар массыына кузовыгар тиэллэн **Александр Васильевич Антонов** диэн аҕа баһылыктаах аймах ыалбар оҕо буола Бэрдигэстээххэ көсүһэн киридим. Үһүс чиэппэртэн Бэрдигэстээх орто оскуолатыгар иккис кылааска үөрэнэн бардым.

Кылааспытгар элбэх баҕайыбыт. Үксэ уолаттар. Хата, үөрэхпин эмиэ туйгуннук түмүктээбитим. Иитиллэр дьонум түөрт оҕолоохтор. Икки ынахтаахпыт уонна икки ньирэй-дээхпит.

Аҕабыт маҕаһынҥа сарсыардаттан кизһэ 8 — 9 чааска диэри үлэлиир. Санҕаһым Акулина Иннокентьевна наһаа ыарыһах баҕайы. Өссө кырдыаҥас баҕайы, сийһэ токуруйан хаалбыт эбээлээхпит. Дьизбит төһө да кыараҕас буоллар, биир да хонукка хонһото суох хоммоппут.

Биирдэ сайын икки уол уонна кыыс биһиэхэ кэлэн санаспын кытта тугу эрэ быһаарсалларын бэлиэтии көрдүм. Хойут билбитим, бу оскуолабыт комсомольскай тэрилтэтин секретара **Степан Тарасович Семенов**, пионерскай үлэни дьаһайсар, тохсус кылааһы бүтэрбит **Алексей Степанов** уонна пионерскай дружина баһаатайа **Анастасия Ивановна Алексеева** эбиттэр. Кинилэр миигин — туйгун үөрэнээччини уонна актыыбынай пионерканы — сайынҥы пионерскай лаабырга биэрбэккит дуо эбэтэр атырдыах ыйыгар республикатааҕы пионерскай слекка ыытыаххытын наада диэн кэлсэтиини ыта сылдьаллар эбит. Ону санҕаһым барахсан, лаабыртан оҕолорбун көрдөрбүн диэн аккаастаабыт,

ол оннугар слекка ыытарга сөбүлэспит.

Сотору оройуон кулубугар пионерскай слет буолла. Онно Мытаахтан кэлбит **Аня Осипова** диэн кыыс: “Туйгун үөрэнээччини уонна актыыбынай пионерканы **Дора Алексееваны республикатааҕы пионерскай слекка делегатынан талыабын**”, — диэн этии киллэрдэ. Слекка мин кандидатурам таһынан Бэрдигэстээхтэн **Ася Степанованы, Кеша Кычкины, Карл Ивановы, Өртөн Аля Алексееваны, Маҕарастан Коля Максимовы, Муся Семенованы, Дьикимдэттэн Аня Осипованы, Кэптиинтэн Сения Лукины** делегаттарынан таллылар.

Атырдыах ыйыгар эмиэ таһаҥас таһар массыына кузовыгар оморсон баһаатайбыт **Настя Алексеева** уонна нуучча учуутал кыыс салайааччылардаах Дьокуускайга айаннаагыбыт. Куоракка 3 №-дээх нуучча оскуолатын оҕолорун дьыэлэригэр илдьэн хоннорбуттара.

Биир кизһэ Чочур Мыраан үрдүгэр харанҕа элбэх баҕайы республика араас муннуктарыттан кэлбит пионердар кутаа тула ылыы-туойа оморорбутун өйдүүбүн. Онно **Аня Алексеева** “У

Бэһис кылаасан оскуоланы 2003 сыллаахха бүтэриэхтэригэр диэри салайбыт пионерскай уонна комсомольскай кылааһым 22 оҕото бүүс-бүтүннүү үөрэххэ кирибиттэрэ. Ол иһиттэн 20 оҕо — үрдүк үөрэххэ, икки — орто анал үөрэххэ. Бу оҕолор үксүлэрэ иккилии-үстүү үрдүк үөрэхтэнэн, этэнгэ үлэлии-хамсыы сылдьалларыттан үөрэбин.

дороги — чибис, у дороги — чибис...”, — дии-дии ыллаан чабаарыйа турара бу баар курдук.

Салайааччыларбыт биһигини

Покровскайга экскурсияҕа илдьэ сылдьыбыттар. Онно помидор уонна оҕурсуу диэни аан бастаан амсайбыппыт. Үөрэн-көтөн олус да үчүгэйдик сылдьан кэлбиппит. Бу аата үһүс республиканскай слет эбит.

Үһүс, төрдүс уонна бэһис кылаастарга этэрээт советын председателэ эһим. Биһиги туох баар пионерскай көбүлээһиннэри, күрэхтэри, куоталаһылары дьаһайсар, ытыһар этибит.

1957 сыллаахха саас райкомол бастагы секретара **Дария Никифоровна Жиркова** илииттэн комсомольскай билиэт ылбытым. Онно эмиэ олус да үөрбүтүм!

Алтыс кылааска үөрэнэрбэр **Зинаида Константиновна Апросимова** диэн эдэр кыыс Мэнгэттэн баһаатайынан ананан үлэли кэлэ. Киниэхэ сэттис кылааска үөрэнэр Полина Семенованын иккиэн: “Баһаалыста, биһигини этэрээккэ баһаатайынан ыл”, — диэн сайабылыанна суруйдуубут. Онуоха кини олус үөрбүтэ — биһиги үөрэ-көтө баһаатайдаан барбыппыт.

Мин **Павлина Уйгурова** уонна **Коля Кириллов** диэн иккис кылааска үөрэнэр оҕолору көрөрүм-истэрим. Учууталлара **Марфа Семеновна** диэн этэ. Хас биримизнэ аайы кырачааннарбар сүүрэн тийэrim. Кинилэр кэлин сааһырыахпар диэри: “Баһаатайбыт”, — диэн үөрэ-көтө кэлсэ-

тэллэрэ. Сэттис кылаасан ыла миигин комсомольскай үлэнэн дьарыгырдыбыттар.

1963 сыллаахха оскуоланы бүтэрээт, Саха государственной университетыгар үөрэнэ кирибитим. Студенткалыы сылдьан түөрт сайын устата Бэрдигэстээххэ, Маай бөһүөлгэр пионерскай лаабырдарга иккилии сезон баһаатайынан үлэлээбитим.

Уопсайынан, пионерскай үлэни олус сөбүлүүр эһим. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан пионерскай баһаатай буолуохпун олус баҕарарым. Мэлдьи ханна пионерскай баһаатайдары үөрэтэр институт баарын сураһарым. Оччотообуга баһаатайдары бэлэмниир үрдүк үөрэх суоҕа. Кэнники мин университеты бүтэрэrim саҕана Кострома куоракка аһыллыбыта.

Мин оскуолаҕа физика уруктарын биэрэrim. Ити да сылларбар өрүү өйбөр-санаабар пионерскай үлэ баар буолааччы. Дойду ыһыллан, пионерскай уонна комсомольскай үлэбит олох эстэн, уонча сыл эрэйи көрбүтүм.

Онтон 2001 сыллаахха бэйэм үөрэммит уонна үөрэппит Бэрдигэстээбим оскуолатыгар РККП Саха сиринээҕи комитетын кытта сибээстэһэн общественной көбүлээһин быһыытынан пионерскай уонна комсомольскай үлэни сөргүтүтүм.

Онтон ыла биһиги оскуолабытыгар пионерскай уонна комсомольскай тэрилтэлэр үчүгэй баҕайытык үлэли тураллар. Сас аайы ыам ыйын 19 күнүгэр — пионерскай тэрилтэ тэриллибит күнүгэр Өлөңнөөхпүт алааһыгар кириэн, үөрэх биир күнүн көңүллэтэн, дружина сборун, “Зарница” байыаннай-спортивной оонньууну ытыабыт. Оҕолор барахсаттар кутаа тула оморон ыллаан-туойан, наҕараада бөҕө ылан олус астыналлар.

Комсомол уонна В.И. Ленин төрөөбүт күннэригэр пионерскай сбордарга, комсомольскай муннахтарга пионерия уонна комсомол кээкэтигэр киирии үөрүүтэ-көтүүтэ буолааччы.

Пионердаах уонна комсомоллаах оҕолор, быраабыла курдук, бэрээдэктээхтэр уонна үчүгэйдик

Миигин пионерия, комсомол уонна Коммунистическая партия иппитинэн кизэн туттабын уонна баһым унуоҕа баарын тухары чизэспит түһэн биэрбэккэ, пионердарбын уонна комсомолецтарбын үчүгэйгэ, көнөбө көбүлүүртэн аккаастаным суоҕа.

үөрэнэллэр. Элбэхтэн биир холобуру аҕалыым.

Мин бэһис кылаасан оскуоланы 2003 сыллаахха бүтэриэхтэригэр диэри салайбыт пионерскай уонна комсомольскай кылааһым 22 оҕото бүүс-бүтүннүү үөрэххэ кирибиттэрэ. Ол иһиттэн 20 оҕо — үрдүк үөрэххэ, икки — орто анал үөрэххэ.

Бу оҕолор үксүлэрэ иккилии-үстүү үрдүк үөрэхтэнэн, этэнгэ үлэлии-хамсыы сылдьалларыттан үөрэбин.

Биигин оскуолабар 126 пионер уонна 106 комсомолец баар. Бука бары үчүгэйдик үөрэнэллэрин таһынан, общественной үлэҕэ көхтөөхтүк кытталлар. Ханан баҕарар пионердар да, комсомолецтар да тимуровскай үлэни өрө тутта сылдьаллар.

Хас биирдии кылаас бөһүөлэккэ оморор сэрии, тыыл уонна үлэ бэтэрээннэрин кытта шефтһэллэр, көрө-истэ сылдьаллар.

Миигин пионерия, комсомол уонна Коммунистическая партия иппитинэн кизэн туттабын уонна баһым унуоҕа баарын тухары чизэспит түһэн биэрбэккэ, пионердарбын уонна комсомолецтарбын үчүгэйгэ, көнөбө көбүлүүртэн аккаастаным суоҕа.

Дора АЛЕКСЕЕВА,
Саха Республикатын
үтүөлээх учуутала,
РСФСР үөрэбириитин туйгуна,
“Партияҕа килбизин иһин”
орден,
элбэх үбүлүүнүэй
мэтээллэр кавалердара,
Бэрдигэстээх с.,
Горнай улууһа.

